

ΑΝ Ο ΣΠΟΡΟΣ ΔΕΝ ΠΕΘΑΝΕΙ...

π. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΜΑΡΤΖΟΥΧΟΣ

ΑΝ Ο ΣΠÓΡΟΣ ΔΕΝ ΠΕΘΑΝΕΙ...

Κηρύγματα στα ευαγγελικά αναγνώσματα
των Κυριακών του έτους

Πρόλογος:

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου

Επιμέλεια:

π. Βασίλειος Αργυριάδης
Σοφία Μπουγά

Ἐν πλῶ

© Έκδόσεις Έν πλώ
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
facebook.com/enploeditions.gr

Διόρθωση δοκιμίων: Σοφία Μπουγά

Α΄ έκδοση: Οκτώβριος 2022

ISBN: 978-960-619-122-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος - Για μια αντίφαση κι έναν πλεονασμό!15

A. ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥ'ΑΓΓΕΛΙΟ

A. Αγίου Πάσχα Ανάσταση των σωματών.....	21
B. Αντίπασχα (Θωμά) Η ουλή του Οδυσσέα και οι Πληγές του Χριστού	23
Αγαπάτε όλους όσους γνωρίζετε;	27
Γ. Μυροφόρων Αγαπώ ό,τι κι αν κοστίζει.....	29
Δ. Παραλύτου «Μόνο ένα θαύμα... θα με έπειθε».....	32
Ε. Σαμαρείτιδος «Διψώ...».....	36
Πού; Πότε; Ή... πώς;.....	40
ΣΤ. Τυφλού Βουλιαγμένοι στο σκοτάδι.....	42
Είστε... ενήλικας και άρα βλέπετε;.....	46
Z. Αγίων Πατέρων Η αλήθεια η δική σου και η αλήθεια η δική μου;.....	48
Τι θα αφήσεις διαθήκη;.....	51
Η. Πεντηκοστής Από τον πύργο της Βαβέλ, στο υπερώο της Πεντηκοστής.....	54
Ποιου πνεύματος είστε;.....	57

Β. ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑ
ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

Α΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Να ντύσουμε τους γυμνούς.....	61
Είστε άγιος;.....	64
Β΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Κάλεσε κι εμένα;.....	68
«Ακολουθεί μοι».....	70
Γ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Μια ομορφιά... που μιλάει όταν δεν είμαστε τυφλοί!.....	73
Ποια είναι η περιουσία του ανθρώπου;.....	76
Δ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Κάποιοι θα πεταχτούν έξω.....	78
Αν δεν ανοίξεις δεν θα μπω.....	80
Ε΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Αδιανόητη συγκατοίκηση.....	82
Υπάρχουν δαίμονες;.....	84
ΣΤ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Τι υπάρχει κάτω απ' το καπέλο μας;.....	87
Ζ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Τυφλός και κουφός! Για πάντα;.....	90
Με τα μάτια βλέπει ο άνθρωπος ή με το μυαλό;.....	94
Η΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Δεν ζει κανείς μονάχα με ψωμί.....	96
Μας κάνει τραπέζι στην... έρημο.....	99
Θ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
«Έπί τῶν κυμάτων...».....	102
Δαμάζοντας τα κύματα... ..	104
Στα κύματα και... στον βυθό της θαλάσσης!.....	106

Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Μυστήρια πράγματα.....	110
Όσο Του δώσουμε, τόσο θα αλλάξει!.....	113
ΙΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Όταν το δώρο «διαβάζεται» ως προσβολή!.....	117
Δεν μπορώ να συγχωρήσω.....	121
ΙΒ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Ο κίνδυνος απ' τις αυταπάτες.....	124
Οι αρετές και η... καταπίεση.....	127
ΙΓ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Ήσουν κι εσύ εκεί;.....	130
Τι παράγει το χωράφι της καρδιάς σου;.....	133
Για τους Εβραίους ή για εμάς τα λέει;.....	135
ΙΔ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Όλοι καλεσμένοι, όμως... λίγοι ανταποκρινόμενοι σωστά.....	139
ΙΕ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Αγαπάς άραγε κανέναν;.....	142
ΙΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Τάλαντα και ταλέντα.....	145
Πόσα σου ἔδωσε εσένα;.....	148
ΙΖ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
Το «σκυλί» του Κυρίου.....	152

Γ. ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ
ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

Α' ΛΟΥΚΑ	
Έχει πλοίο και για σένα.....	157
Τι ψαρεύεις;.....	160
Οι τοποθετήσεις και τα διλήμματα της ζωής.....	164

Β' ΛΟΥΚΑ	
Ο Ιαβέρης και ο Γιάννης Αγιάννης.....	166
Με «φανερώνουν» τα έργα και τα λόγια μου.....	169
Οικτίρμων και ανοιχτόκαρδος.....	173
Γ' ΛΟΥΚΑ	
«Πάντως, γενικά, δεν θα ήθελα να πεθάνω».....	175
Ο πεθαμένος νεαρούλης.....	178
Ανάσταση του υιού της χήρας της Ναΐν.....	180
Δ' ΛΟΥΚΑ	
Τι φυτρώνει και τι δεν φυτρώνει!.....	182
Τα αυτιά της καρδιάς μας.....	186
Ε' ΛΟΥΚΑ	
Πλούσιος και... πλουσιότερος.....	189
Ερωτευμένος με τον Θεό ή με τον εαυτό σου;.....	192
Δύο πλούσιοι.....	195
ΣΤ' ΛΟΥΚΑ	
Παιχνίδια με τον διάβολο.....	200
Στα γουρούνια.....	204
Τι λες γυρνώντας στο σπίτι σου;.....	207
Ζ' ΛΟΥΚΑ	
Κατάντικρυ της δεινής κυριολεξίας του θανάτου.....	211
Αρρώστια και θάνατος.....	215
Η' ΛΟΥΚΑ	
Το... «υποζύγιο» Χριστός!.....	218
Ο Χριστός... Σαμαρείτης, αλλά και μετανάστης.....	222
Θ' ΛΟΥΚΑ	
Υπάρχει άραγε... «μυαλωμένος» πλούσιος;.....	225
Ι' ΛΟΥΚΑ	
Το ανάστημα κάθε ανθρώπου.....	229

Το κλουβί της καρδιάς.....	232
ΙΑ΄ ΛΟΥΚΑ	
Καλεσμένοι στο «μεγάλο τραπέζι».....	235
Με κάλεσε και μένα...!.....	238
ΙΒ΄ ΛΟΥΚΑ	
Ευχαριστία για την ελευθερία από τη λέπρα.....	242
Ζητώντας «θεραπεία».....	245
ΙΓ΄ ΛΟΥΚΑ	
Άλλο καλός άνθρωπος, άλλο καλός χριστιανός.....	249
Συνήθειες, «σφιγμένα δόντια» και συνείδηση.....	253
ΙΔ΄ ΛΟΥΚΑ	
Ραντεβού... στα τυφλά.....	257
Τύφλωση και... Aids.....	261
ΙΕ΄ ΛΟΥΚΑ	
Γοητεία και απελπισία.....	265
Είμαι «κοντός» και δεν «βλέπω».....	268

Δ. ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Τελώνου και Φαρισαίου (ΙΣΤ΄ ΛΟΥΚΑ)	
Προσευχή στον ναό.....	273
Ο φαρισαϊσμός του... Τελώνη.....	278
Ασώτου (ΙΖ΄ ΛΟΥΚΑ)	
Η παραβολή του... ελεήμονος Πατρός.....	281
Ένας πατέρας και τα παιδιά του.....	285
Μαζί μου, πώς δεν έμαθες ν' αγαπάς;.....	289
Απόκρεω	
«Εδώ είν' ο παράδεισος κι η κόλαση είναι εδώ».....	293
Η μεγάλη συνάντηση.....	296

Τυρινής	
Με συγχωρείς...	300
Τα όπλα για να διαβούμε την ψυχική μας έρημο	304
A' Νηστειών	
«Σε είδα κάτω από το δέντρο...»	308
Κυριακή της Ορθοδοξίας	312
B' Νηστειών	
«Η θάλασσα μέσα μου». Παράλυτος σωματικά ή ψυχικά;	315
Γ' Νηστειών	
Ο Σταυρωμένος Θεός ή... πεθαίνοντας στον Σταυρό	318
«Τόν Σταυρό σου προσκυνούμε, Δέσποτα...»	321
Δ' Νηστειών	
«Πιστεύω, Κύριε, βοήθησέ με στην απιστία μου»	322
Ε' Νηστειών	
Οι... «εκλογές» των Αποστόλων	326
Γιατί να μην είμαι εγώ πρώτος;	329
Κυριακή των Βαΐων	
Των Βαΐων	332
Υποδοχή και... καταδίκη μας	333
Η... «αλογία» των παθών	336
Ποιος είναι αυτός;	339

Ε. ΠΡΟΕΟΡΤΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΕΟΡΤΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Προ της Ύψωσης	
Ζυγαριά αξιολόγησης και μοχλός ανατροπής	341
Η Αλήθεια και η Αγάπη	344
Μετά την Ύψωση	
Ανάσταση και ζωή πεπτωκότων	347
Πώς μεταβάλλεται «η πικρία» σε γλυκύτητα	350

Σταυρός ο φύλακας των ανθρώπων	353
Προ των Χριστουγέννων	
Τίνος είσαι; Από ποιον κατάγεσαι;	355
Εμμανουήλ – Γιοσουά	
Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός – ο Θεός είναι σωτηρία.....	358
Μετά τα Χριστούγεννα	
Το Παιδίον... και οι συγγενείς Του	361
Προ των Φώτων	
Κανένας δεν μαρτυρεί για τον μάρτυρα	363
Μετά τα Φώτα	
Ποια θέση πιάνεις;	365
«Ήταν φώτα, χίλια φώτα, μα δεν ήτανε το Φως»	368
Αγίων Πατέρων (Ιουλίου)	
Είστε αλάτι και φως.....	371
Αγίων Πατέρων (Οκτωβρίου)	
Το πρόσωπο του Χριστού.....	373

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για μια αντίφαση κι έναν πλεονασμό!

Πολύ συχνά, για τον εκκλησιαζόμενο η ώρα του κηρύγματος ανήκει στις στιγμές της μεγάλης υπομονής και της μεγάλης ανοχής. Υπομονής, γιατί ο εκκλησιαζόμενος απλώς περιμένει να περάσει το αναπόφευκτο μια ανούσια λογοδιάρροια. Ανοχής, διότι δεν αντιδρά στο μπούλινγκ που ο κήρυκας ασκεί στη νοημοσύνη του εκκλησιάσματος. Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι εκκλησιαζόμενοι ακούνε βερεσέ, πλην βεβαίως εκείνων που είναι προκαταβολικά ενθουσιασμένοι με τον μάγο της φυλής, ό,τι κι αν ξεστομίσει. Και η κατάληξη; Ο κήρυκας συνεχίζει να ασχημονεί – ουσιαστικά σε βάρος του Ευαγγελίου.

Μα, μόνο αυτό το σκηνικό υπάρχει άραγε στο κήρυγμα; Όχι. Εξαρχής το 'πα, ότι συμβαίνει «πολύ συχνά». Είναι το σκηνικό που εύκολα κυριαρχεί, μα υπάρχουν και μερικές πολύτιμες περιπτώσεις, κατά τόπους, όπου το κήρυγμα χαρίζει αληθώς άρτο επιούσιο σε συνθήκες επισιτιστικής κρίσης. Καθόσον ο προφήτης μας τα έχει πει: «Ίδού, ημέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ ἔξαποστελω λιμόν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμόν ἄρτου οὐδέ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμόν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Κυρίου» (Αμώς 8:11).

Στις μερικές πολύτιμες περιπτώσεις συγκαταλέγω ετούτο το βιβλίο. Χάρηκα τα κείμενά του –άκουσα τα κείμενά του– σαν κουβέντες που μπορούν πραγματικά να προκαλέσουν αλλαγή στη ζωή σου. Φέρνουν μπροστά στα μάτια σου νεύματα της Γραφής, που μπορεί μεν να τα έχεις κοιτάξει, μα τα έχεις προσπεράσει· ουσιαστικά δεν τα έχεις δει. Τα κηρύγματα του βιβλίου αυτού δένουν τη θεία Λειτουργία, το μυστήριο και τον λόγο, ή μάλλον δένουν το μυστήριο της προσευχής, το μυστήριο του αοράτου αλλά δρώντος Θεού και το μυστήριο του λόγου. Τα δένουν, αντίθετα προς απόψεις οι οποίες αποσυνδέουν τη λατρεία από την επίγνωση ή αντικαθιστούν τη θεολογία με την αισθητική ή υποτάσσουν την περιπέτεια της ελευθερίας στον αυτόματο πιλότο της μαγείας.

Ο π. Θεοδόσιος λοιπόν κομίζει πολυειδή ερεθίσματα. Ωστόσο εδώ δεν θα κορφολογήσω την ποικιλία τους. Θέλω να επισημάνω δύο άξονες, στους οποίους, κατά τη γνώμη μου, συνοφίζονται όσα

προσφέρει. Αυτούς τους δύο άξονες ο αναγνώστης δεν θα τους βρει ειπωμένους ρητά στα κείμενα, κι όμως θα τους νιώσει, νομίζω, όπως νιώθεις την ραχοκοκαλιά, η οποία είναι αθέατη μεν, αλλά κρατά σε λογαριασμό το πολυμελές σώμα. Οι δυο άξονες είναι μια υπέροχη αντίφαση και ένας σωτήριος πλεονασμός!

Η υπέροχη αντίφαση

Ο συγγραφέας είναι παπάς και ασκεί ποιμαντική. Η ποιμαντική χαίρει εξαιρετικής εκτιμήσεως στον εκκλησιαστικό χώρο, μα το να κρατάς μικρό καλάθι είναι, κατά τη γνώμη μου, αρετή. Η ποιμαντική είναι πολύ περίεργη υπόθεση, σπουδαία και επικίνδυνη μαζί. Είναι σπουδαία γιατί σημαίνει φροντίδα, και είναι και επικίνδυνη, διότι φροντίδα από φροντίδα διαφέρει. Δεν θέλει πολύ, μια φροντίδα που ομνύει στο ενδιαφέρον για τον άλλον, να γίνει κεφαλοκλείδωμα ή αγκαλιά που κόβει την ανάσα!

Η ποιμαντική λέει ότι βασίζεται στη Βιβλική εικόνα του ποιμνίου και του ποιμένα. Η εικόνα αυτή (η οποία προφανώς παραπέμπει σε βιώματα και παραστάσεις των ποιμενικών κοινωνιών, στη συνάφεια των οποίων γράφτηκαν τα Βιβλικά κείμενα) μιλά τρυφερά για την αφοσίωση του βοσκού στο κοπάδι του, για την οδήγηση των προβάτων σε τόπο με φρέσκο χόρτο και δροσερό νερό, για την άγρυπνη σκοπιά του τσοπάνη, για την μαχητική ετοιμότητά του να αποκρούσει τα θηρία και τους κλέφτες που απειλούν το κοπάδι. Συμφραζόμενο αυτής της εικόνας είναι ότι ο σωστός ποιμένας θα πάρει βεβαίως το μαλλί των προβάτων, θα πάρει το γάλα τους και εντέλει θα σφάξει απ' αυτά για να τραφεί, αλλά αυτές οι πράξεις γίνονταν μετρημένα, με νοιάξιμο και ευγνωμοσύνη προς τα πρόβατα. Γι' αυτό η εικόνα διαπνέεται από την εμπιστοσύνη των προβάτων στον τσοπάνη, τα οποία κατά κάποιον τρόπο του εμπιστεύονται και τον θάνατό τους. Ήταν άλλο πράγμα η άγρια, τυραννική, δίχως έργοια και μέτρο εκμετάλλευσή τους, η οποία στη Βιβλική αναπαράσταση χαρακτηρίζει και στιγματίζει τους κακούς ποιμένες και τους κλέφτες.

Η εικόνα του ποιμνίου και του ποιμένα συνεχίζεται στην Καινή Διαθήκη. Εκεί εμφανίζεται ο Χριστός ως ο κατ' εξοχήν Καλός Ποιμένας, όμως αυτό που πρέπει να προσέξουμε είναι ότι με την είσο-

δο του Χριστού δεν συνεχίζεται απλώς η εικόνα του καλού τσοπά-νη. Πραγματοποιείται μια ανατροπή. Αυτός ο Ποιμένας είναι ταυ-τόχρονα –τι υπέροχη αντίφαση!– και αρνί, το οποίο έρχεται για να σφαχτεί το ίδιο, ώστε εντέλει να μη σφαχτούν τα άλλα. Ο Χριστός γίνεται εκούσια το μοναδικό θύμα, ώστε τα πρόβατα όχι απλώς να ζήσουν τρυφερότητα μέχρι να πεθάνουν, αλλά αντιθέτως να έχουν «Εγώ», διαβεβαιώνει ο ποιμένας-αρνί, «ήρθα για να έχουν τα πρό-βατά μου ζωή, και μάλιστα ζωή περίσσια [...]. Εγώ τους δίνω αιώνια ζωή και δε θα χαθούν ποτέ» (Ιω. 10:9, 28).

Με αυτή την ανατροπή το μήνυμα πλέον δεν είναι μια απλώς πατερναλιστική εικόνα, δηλαδή δεν είναι μια εικόνα που τελειώνει στην αφιέρωση του ποιμένα. Το μήνυμα πλέον περιλαμβάνει και μια ιδιαίτερη δυναμική για τα πρόβατα. Είναι μια δυναμική η οποία βγάζει το πρόβατο από την κατάσταση του «προβάτου», δηλαδή από την κατάσταση του παθητικού αντικειμένου της στορ-γής. Η διαβεβαίωση του ποιμένα Χριστού ότι τα πρόβατά του ακούν τη φωνή του και ακολουθούν, μπορεί να γεμίζει με ικανοποί-ηση όσους κατανοούν τους ποιμαινόμενους σαν τα σκυλάκια του Παβλόφ. Όμως ο Χριστός λέει κάτι διαφορετικό: Ότι για να τον ακολουθήσει κάποιος πρέπει να το θέλει (Ματθ. 15:24), και ότι τα πρόβατά Του αναγνωρίζουν τη φωνή του και τη διακρίνουν από φωνές άλλων. Αυτά δεν είναι χαρακτηριστικά άσχεφτων προβά-των. Η ικανότητα για αναγνώριση και διάκριση είναι για τα πρό-βατα στοίχημα, είναι ζητούμενο. Είναι λοιπόν δουλειά του ποιμένα να τα ασκήσει σε αυτή την ευθύνη της «ξε-προβατοποίησής» τους. Κορυφαίο: Πού θεμελιώνει ο Χριστός την ιδεώδη (την ολόκαρδη, ηθελημένη, υπεύθυνη και όχι μηχανιστική και «προβατίσια») σχέση προβάτων και ποιμένα; Στη σχέση του ίδιου με τον Πατέρα, σχέση ολόκαρδη, ηθελημένη, υπεύθυνη και όχι μηχανιστική και «προβα-τίσια»: «Γνωρίζω τα πρόβατα που είναι δικά μου, και τα δικά μου με αναγνωρίζουν, όπως με αναγνωρίζει ο Πατέρας, κι εγώ αναγνω-ρίζω τον Πατέρα» (Ιω. 10:14-15).

Η προσωπική χρέωση, η προσωπική εμπιστοσύνη και η προσω-πική ευθύνη είναι αυτά που δύνανται να κάνουν το Σώμα της Εκκλησίας ζωντανό σώμα ζωντανών μελών και όχι σύνθεση Play- mobile. Ο πιστός είναι παθητικό «πρόβατο», όσο παθητικό θύμα

ήταν ο Χριστός-αρνί, δηλαδή καθόλου, καθόσον η θυσία του Χριστού-αρνιού ήταν πράξη ενεργητική, ηθελημένη, ολόκαρδη. Συνεπώς, άγριοι λύκοι («λύκοι βαρείς»), που δεν λυπούνται το ποίμνιο, και που λένε στρεβλά πράγματα για να αποσπάσουν ακόλουθους (Πράξ. 20:16-18), πρώτοι και καλύτεροι δεν είναι οι φόρα-παρτίδα αιρετικοί που δηλώνουν άλλη πίστη, αλλά οι ποιμένες εκείνοι που «προβατοποιούν» τα πρόβατα και δεν τα προσκαλούν στην ελευθερία των τέκνων του Θεού.

Αυτή η έγνοια και η καταδπάνηση του καλού παπά στην στήριξη των ενοριτών του, ώστε αυτοί να μπορέσουν τη διάκριση, την υπευθυνότητα, την απόφαση, διατρέχει, δονεί και συνέχει τα κηρύγματα του βιβλίου. Δεν υπάρχει ούτε ένα κείμενό του που να μην προσκαλεί τον πιστό σε αυτή την προσωπική κινητοποίηση. Απλή αλήθεια: «Δεν ερωτεύεται κανένας κατ' εντολήν» (σ. 194).

Ο σωτήριος πλεονασμός

Έρχομαι τώρα στον δεύτερο άξονα του βιβλίου (δεύτερο κατά σειρά μνημόνευσης όχι αξιολογικά).

Κέντρο των κηρυγμάτων του βιβλίου είναι η σύναψη αγαπητικής σχέσης (όχι απλώς «σχέσης» – σχέση είναι και η κολληγιά με τον διάβολο!) με τον ζωντανό Θεό. Ακριβώς η διατύπωση «ζωντανός Θεός» συνιστά τον πλεονασμό. Άπαξ και μιλάμε για τον Θεό της χριστιανικής πίστης, για ζωντανό Θεό δεν μιλάμε; Θα μπορούσε να είναι κάτι άλλο; Προς τι λοιπόν και «Θεός» και «ζωντανός»;

Ναι, για την χριστιανική πίστη είναι όντως πλεονασμός. Δεν είναι όμως περιττολογία! Τι θέλει να τονίσει αυτός ο πολύτιμος πλεονασμός; Ότι ο Θεός δεν είναι απλώς υπαρκτός, αλλά είναι και αδιάκοπα πράττων, αδιάκοπα εκπλήσων, αδιάκοπα αχώρητος στο τσεπάκι του οιουδήποτε. Αν πραγματικά Τον αναγνωρίζουμε ως ζωντανό, τότε αυτό σημαίνει ότι Τον δεχόμαστε ως Κύριο ο οποίος δεν είναι υποταγμένος στα σχήματά μας, και μάλιστα μπορεί και να διαφωνεί με τα σχήματά μας, όσο και αν αυτά υποτίθεται ότι Τον δοξολογούν! Ζωντανός Θεός σημαίνει Θεός που δεν εγκιβωτίζεται πουθενά, ούτε καν στα καθιερωμένα της εκκλησιαστικής ζωής! Αυτά τα καθιερωμένα υπάρχουν φυσικά για να διακονούν

την αγαπητική σχέση του πιστού μαζί Του και την οικοδόμηση της Εκκλησίας Του ως κοινότητας των ανθρώπων που έχουν πάρει χαμπάρι ότι δίχως την αγάπη Του όλα πεθαίνουν και ότι η αγάπη δεν πραγματώνεται δίχως κοινότητα. Συχνά, ωστόσο, αυτά τα καθιερωμένα καθίστανται θεοί στη θέση του Θεού, υπό την έννοια ότι οι θρησκευόμενοι βλέπουν αυτά ως παρόχους της σωτηρίας. Αλλά μια θρησκευτική ζωή η οποία αντλεί σιγουριές από αυτοματισμούς, από πνευματικούς αλγόριθμους, από τη μεταφυσική δύναμη υλικών και τελετών, ακυρώνει στην πραγματικότητα τον ανυπόταχτο Θεό και Τον υποκαθιστά με ιερά είδωλα, χωρίς ωστόσο να παύει να διατυμπανίζει την αφοσίωσή της τάχα στον Θεό. Εξ ου και η σύγχυση. Κοντολογίς, η αληθινή σχέση του ανθρώπου με τον Θεό δεν απειλείται τόσο από χοντροκομμένα παγανιστικά είδωλα / ξόανα, αλλά από τα ιερά είδωλα, από τα θεσπισμένα της εκκλησιαστικής ζωής, στεγνωμένα όμως από την ανάσα του ζωντανού Θεού και άρα μεταλλαγμένα σε έναν παγανισμό υπό την ταμπέλα του Χριστιανισμού.

Λόγος λοιπόν για τον ζωντανό Θεό είναι θεμελιωδώς ο λόγος του π. Θεοδοσίου, και γι' αυτό είναι πρόσκληση στον πιστό να γίνει ειδωλοκλάστης. Όχι γκρεμίζοντας ξόανα αλλοπίστων, αλλά αφαιρώντας από τη δική του ζωή (κι όχι απλώς από τα λόγια του) τα σεβάσματα είδωλα που ρίχνουν στη σκιά τον ζωντανό Θεό και καθιστούν τον οίκο του Πατρός οίκο παγανισμού. Είναι πολύ λεπτό αυτό το εργόχειρο, πολύ λεπτή αυτή η εγχείρηση, καθόσον «*οι παπάδες από λόγια είμαστε εύκολοι, όλοι οι άνθρωποι γενικότερα είμαστε πολύ εύκολοι στα λόγια. Η πράξη είναι πολύ δύσκολη*» (σ. 42). Πώς να το κάνουμε; Ο Χριστός δεν είναι μόνο η κεφαλή της Εκκλησίας. Είναι και ο νυμφίος της, είναι –προσοχή!– και ο κριτής της.

Έτσι, είναι ανεκτίμητες οι επισημάνσεις των κηρυγμάτων του βιβλίου, επισημάνσεις οι οποίες δύνανται ήρεμα και λυτρωτικά να αναποδογυρίσουν τα αναποδογυρισμένα

– για την ουσία του θαύματος ως χναριού του Θεού, και όχι ως του Θεού του ίδιου (σ. 34),

– για την πίστη ως «*οδυνηρή περιπέτεια αναζήτησης και σχέσης*» και ως «*βίωμα δυνητικής απόρριψης από τις... δύο πλευρές!*» (σ. 25),

– για το νόημα της προσευχής και την νηστείας στην εκδίωξη δαιμόνων – εξαιρετική ερμηνεία, που δεν καθιστά ούτε τη νηστεία ούτε

την προσευχή μαντζούνια, αλλά τρόπους επεξεργασίας του εαυτού προς την ανοιχτοσύνη της αγάπης του Θεού (σσ.112-113, 116),

– για τα απίστευτα βάθη εκείνης της ιδιαίτερης παρουσίας του 106-107, 189). «Ακατανόητη σιωπή της αγάπης μπροστά στα βάσανα. Ο ίδιος ο Χριστός στον Σταυρό διερωτάται γιατί τον εγκατέλειψε ο πατέρας Του» (σ. 319),

– για την αγάπη ως το έσχατο νόημα και για την παραίτηση από κάθε κεκτημένο εγωισμού. «Δύσκολο; Οπωσδήποτε. Η φιλαυτία αξιολογείται ως αυτοπροστασία! Ο Χριστός όμως μας λέει ότι σώζεται και προστατεύεται τελικά μόνον ό,τι θυσιαστεί» (σ. 40), και για άλλα πολλά.

Είναι γεγονός ότι πολλοί, όταν ανταμώνουμε με τον προβληματισμό περί του ζωντανού Θεού και περί του καρδιακού αγώνα, ο οποίος είναι συμφραζόμενο Του, πανικοβαλλόμαστε. Νιώθουμε να πλήττεται η ασφάλεια την οποία βρίσκουμε σε θεοποιημένες διαδικασίες, ύλες, επωδούς – δηλαδή σε μαρμαρωμένα είδωλα που δεν σου ζητούν να αλλάξεις. Να αλλάξεις;... Ποιος έχει όρεξη για περιπέτειες και για ευθύνη λήψης αποφάσεων; Έλα, όμως, που ο Χριστιανισμός ξεκινά ακριβώς με μια μεταστροφή, η οποία αφήνει σε ερείπια αυτού του είδους τη νεκρική ασφάλεια! Πανικός θα είχε νόημα να μας καταλαμβάνει, αν το αιώνιο μέλλον μας θα εξαρτιόταν από την δική μας αξιοσύνη (καήκαμε αν δεν πιάσουμε αριστεία!) ή από την αλάθητη εκτέλεση μιας συνταγής (καταστραφήκαμε αν μας παραπέσει κάτι!). Όταν όμως έχεις να κάνεις με τον παθιασμένο Θεό που ζητά την καρδιά σου και περιμένει πώς και πώς να ακουμπήσεις στα χέρια Του τα άπλυτά σου που δεν δύνασαι να καθαρίσεις από μόνος σου, κι όλα αυτά από καφούρα και μόνο, τότε... πανικός, γιατί; Όλη η έγνοια μας είναι να ασκηθούμε στο άνοιγμα της εμπιστοσύνης, να ασκηθούμε στο να αντέχουμε μια Αγάπη ευτυχώς ατίθαση!

Στον π. Θεοδόσιο που μας βάζει τις φωνές την ώρα αυτής της άσκησης, ευχαριστίες από τα βάθη της καρδιάς μου!

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου

δ. Κηρύγματα Κυριακών από το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο

Α. Αγίου Πάσχα

Ανάσταση των σωμάτων

«Είναι πιο εύκολο να κολλήσεις ένα αυτί, παρά να κάνεις τους κουφούς να ακούσουν». Αυτή τη διαπίστωση την ξέρει ο Χριστός καλύτερα απ' όλους! Την υλοποίησε. Κόλλησε το αυτί του δούλου αλλά δεν μπόρεσε να ανοίξει τα αυτιά αυτών που έβλεπαν το κόλλημα και συνέχιζαν να τον καταδιώκουν. Δεν φτάνει να ακούς εξωτερικά. Ο Χριστός πολλές φορές μετά από θαύματα και διδασκαλίες του κατέληγε στην διαπιστωτική προτροπή: αυτός που έχει αυτιά για να ακούει ας ακούσει. Δηλαδή αυτός που δεν του φτάνουν οι ήχοι αλλά ούτε και τα νοήματα, ας ξεκινήσει «να βλέπει» τα πράγματα βαθύτερα και ουσιαστικότερα. Αν δεν ακούσεις, δεν θα σκεφθείς. Δεν φτάνει όμως. Πρέπει αφού σκεφθείς να ψάξεις. Και πρέπει να ψάξεις με ειλικρίνεια. Αυτό που θα βρεις να το ακολουθήσεις με συνέπεια.

Χριστός Ανέστη, αδελφοί!

Δεν υπάρχει κανένα εκπληκτικότερο άκουσμα. Δεν υπάρχει κανένα ουσιαστικότερο άγγελμα. Δεν υπάρχει τίποτε μεγαλύτερο αφού ο θάνατος συντρίβει όχι απλώς τα μεγάλα αλλά τα πάντα.

Να 'μαστε λοιπόν και εμείς μπροστά όχι σε ένα κόλλημα αυτιού αλλά σε μια αποκατάσταση ζωής που τέλειωσε οδυνηρά. Αυτό μονάχα; Όχι. Αλλά μπροστά στην Ανάσταση του Χριστού, που δεν επέστρεψε απλώς από τον θάνατο αλλά νίκησε τον θάνατο, τον υπέρασε και δεν ξαναπέθανε. Πολλοί άνθρωποι έζησαν εμπειρίες χωρισμού του σώματός τους μέσω θανάτου και επέστρεψαν. Άλλοι σε νεκροφάνεια ή ανακοπές και άλλοι σε θάνατο ολοκληρωτικό (ο Λάζαρος, ο γιος της χήρας της Ναΐν και στη Σαρεπτά) όλοι όμως

τελικώς πέθαναν κάποια στιγμή, γιατί απλώς οι εμπειρίες αυτές ήταν επιστροφές από ένα «σκοτεινό» δωμάτιο στο οποίο ήταν υπόχρεοι να ξαναεπιστρέψουν.

Ο Χριστός νίκησε τον θάνατο... διαπερνώντας τον. Δεν επέστρεψε για να ξαναπεθάνει. Δεν αναστήθηκε επιστρέφοντας στην προηγούμενη συνθήκη (δέσμευση χώρου, τροφής, επικοινωνίας). Αναστήθηκε φανερώνοντας την όντως Ζωή που δεν νικιέται από τον θάνατο. Βγήκε από τον τάφο άνθρωπος αλλά άλλος άνθρωπος. Ποιος άνθρωπος; Αυτός που βγήκε από τα χέρια του Δημιουργού. Αυτός που δεν απατήθηκε από εύκολες επιτυχίες. Αυτός που είχε ελεύθερη και άμεση σχέση με τον αγαπημένο Πλάστη. Τον Πλάστη που του δημιούργησε τη σωματική ύπαρξη και παρουσία, έκφραση και φανέρωση των τρόπων επικοινωνίας: από το βλέμμα και το χάδι μέχρι την υλοποίηση της «μιας σάρκας».

Αυτόν τον άνθρωπο ανέστησε ο Χριστός. Του έδωσε ολοκληρία και όχι μόνο. Του έδωσε και δυνατότητες που δεν είχε. Να ξέρει και να μπορεί. Να ξέρει ποιος περπατάει μαζί του προς Εμμάους, όταν Αυτός τελεί ξανά τη θυσία που «γέννησε» όλα τα παραπάνω. Να μπορεί να χαίρεται την Αγάπη που συγχωρεί «ασυγχώρητες» αρνήσεις, με την ερώτηση: Πέτρε (κι εδώ μπαίνει κάθε όνομα), μ' αγαπάς;

Ανασταίνεται ο Χριστός και ανασταίνει μαζί του όλους εμάς, ώστε να είμαστε, να ξέρουμε και να μπορούμε. Να είμαστε ολόκληροι, όχι μόνο στο ξανααπολημένο αντί αλλά σώοι, αφού Αυτός γίνεται Σωτήρας. Να ξέρουμε ποιον έχουμε πατέρα. Να μπορούμε να τον φωνάζουμε «πατέρα» («Αββά, ό πατήρ», Ρωμ. 8,15).

Αυτά διδάσκει η Εκκλησία του Χριστού για την Ανάσταση. Και βρίσκεται ο καθένας από εμάς μπροστά στο δίλημμα: Θα ανοίξω τα αυτιά και την καρδιά μου να δεχθώ τη μαρτυρία όλων αυτών, που φτάνουν να είναι μέλη και μάρτυρες της αλήθειας της Εκκλησίας μέσα από εκπληκτικής αυτοθυσιαστικής ειλικρίνειας πορεία, ή θα κόψω το αυτί μου «φοβούμενος» μήπως ακούσω και με σπρώξουν τότε η λογική και η καρδιά μου σε... περιπέτειες; Εδώ ο Χριστός δεν μπορεί να μας βοηθήσει. Μας δείχνει και μας προτρέπει να αγγίξουμε τις πληγές Του. Τα χέρια μας, όμως, μόνο εμείς μπορούμε να τα απλώσουμε!

Ο Χριστός περίμενε τον Θωμά μια εβδομάδα. Εμάς μας αγαπάει περισσότερο, γιατί κατανοεί ότι δεν Τον είδαμε και μας περιμένει μια ζωή. Για τον Θωμά έγινε Κύριος και Θεός της ζωής του. Ο Θωμάς πέθανε για να ζήσει! Εμείς πάλι, αν η συνάντηση δεν τελεσφορήσει, θα πεθάνουμε κάποια στιγμή χωρίς την ελπίδα της χαράς για συνάντηση μ' Αυτόν, που γέμισε στον Σταυρό πληγές «για να μην επιτρέψει στις πληγές (των παθών) μας να μας μετατρέψουν σε άτομο που δεν είμαστε».

Αδελφοί μου,

Ας του πάμε τα «κομμένα και βουλωμένα» αυτιά μας να τα θεραπεύσει, για να μπορέσουμε να «ακούσουμε» την Ανάσταση.

Β. Αντίπασχα (Θωμά)

Η ουλή του Οδυσσέα και οι πληγές του Χριστού

Ο σημερινός κόσμος δεν φάχνει τον Χριστό. Δεν τον απασχολεί η ύπαρξή Του. Δεν έχει χρόνο και διάθεση να αναζητήσει Αυτόν που έφτιαξε τον κόσμο. Δεν θρησκειύει παρά μόνον προσκυνώντας τον εαυτό του στον ναό της αυτολατρείας. «Ἐπέστη ὁ καιρὸς τῆς αὐτολατρείας καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι θρησκείαι κατηργήθησαν» μας φωνάζει ο παππούς μας Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ήδη το 1881, ως ευφυής προφήτης των επερχομένων. Σε αυτή την κινητή άμμο της αυτολατρείας πώς να μπορέσει ο δύστυχος σημερινός άνθρωπος να σταθεροποιήσει απόψεις και γνώμες και πίστη;

Μετά τη χριστιανική εποχή άπειροι μελετητές κάλυψαν με αναρίθμητα προσωπεία τη μορφή του Χριστού αναλόγως της περιόδου που έζησαν. Στα χρόνια του διαφωτισμού ο Ιησούς παρουσιάζεται σαν σοφός διδάσκαλος που κηρύττει τον Θεό και την αρετή. Η εποχή του ρομαντισμού που ακολούθησε μεταμόρφωσε τον Ιησού σε μια δραματική θρησκευτική ευφυΐα. Για τον μεγάλο φιλόσοφο Ιμμάνουελ Καντ ο Ιησούς είναι ένας ηθικολόγος. Για τον σοσιαλισμό ο ίδιος ο Ιησούς είναι ο αρχηγός ενός κινήματος καταπιεσμέ-